

ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В СЪДЕБНА ПАЛАТА – ГР. КЪРДЖАЛИ;
АРЕСТ – ГР. КЪРДЖАЛИ; АРЕСТ – ГР. СМОЛЯН И ЗАТВОРНИЧЕСКО
ОБЩЕЖИТИЕ „СМОЛЯН“

В изпълнение на Заповед № РД-08-66 от 03.12.2019 г. на омбудсмана на Република България в периода 03-05.12.2019 г. екип на Националния превантивен механизъм в състав: главен експерт Христо Атанасов, главен експерт д-р Мариана Патрикова и старши експерт Силвия Славева извърши проверка в Съдебната палата – гр. Кърджали; Арест – гр. Кърджали; Арест – гр. Смолян и Затворническо общежитие „Смолян“ към затвора в гр. Пловдив.

Съгласно чл. 28в от Закона за омбудсмана екипът действа като Национален превантивен механизъм (НПМ) с правомощията на омбудсмана по чл. 28а от този закон. Докладът е публичен, съобразно чл. 4, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС). Проверката е планова.

Екипът благодари за оказаното съдействие от страна на администрацията в проверяваните обекти.

1. Съдебна палата – гр. Кърджали

Материални условия

В общата сграда на Районен съд – Кърджали и Окръжен съд – Кърджали има обособено едно помещение за временна изолация и престой (ПВИП) на първия етаж на сградата. То е снабдено единствено с пейка, като има осигурено видеонаблюдение за контрол. Санитарният възел е на етаж в непосредствена близост до ПВИП.

Задържаните и принудително довеждани лица се въвеждат в/извеждат от сградата през самостоятелно обособен вход, където е осигурено постоянно видеонаблюдение.

Констатацията на проверяващия екип на НПМ е, че наличното помещение не отговарят на изискванията на Наредба № 4 от 10 януари 2008 г. за правилата и нормите за безопасност и охрана при проектиране, строителство, реконструкция, модернизация и експлоатация на обектите на съдебната власт. на Министерството на правосъдието (МП). Същата констатация е била направена и при последната проверка на НПМ през 2013 г.

Медицинско обслужване

Всички принудително доведени лица преминават през задължителен медицински преглед преди настаняването им в ПВИП.

Водена документация

По време на инспекцията бяха проверени: книгата за външен конвой; книгата за вътрешен конвой и книгата за пребивавалите в помещенията за временен престой. Документацията е водена коректно.

2. Арест – гр. Кърджали

Материални условия

Арестът в гр. Кърджали се намира в сградата на Областната дирекция на Министерството на вътрешните работи – гр. Кърджали. Арестът разполага с 10 жилищни помещения с по 2 легла и 1 помещение с едно легло и 1 стая за разходка. Малкото помещение е с площ 4.96 кв. м., а останалите – 8.68 кв. м. В ареста е налице липса на пряк достъп до дневна светлина и санитарни възли, както и липса на място за престой на открито. В деня на посещение в ареста имаше три лица, като пиковите натоварвания според справка, предоставена на НПМ от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) е седем лица. Проблемът с достъпа до дневна светлина е решен частично с монтирани решетки на жилищните помещения. Независимо от липсата на разлики в архитектурата с други арести прави добро впечатление поддръжката и извършените козметични ремонти.

В програма на правителството по отношение на местата за лишаване от свобода е било предвидено:

1. Преустройство и реконструкция на съществуващия сграден фонд в следствен арест със срок 30.04.2009 г., на стойност 200 000лв., източник на финансиране – бюджет 2009 г.

2. Преустройство и реконструкция на съществуващия сграден фонд в следствен арест – преходен обект със срок 30.11.2010 г., на стойност 400 000лв., източник на финансиране – бюджет 2010 г. Възложено е проектиране, като е приведена 50 % от сумата да бъде изплатена авансово през 2007 г. Предвидено е също така проектирането да бъде завършено в 45-дневен срок от възлагането му.

Към настоящия момент не е налице реализирането на така заложените мерки по отношение на ареста в гр. Кърджали.

Медицинско обслужване

Към момента на проверката се установи, че медицинският кабинет не работи. Преди време медицинският фелдшер е освободен от длъжност. По данни на началника на Областната служба „Изпълнение на наказанията“ – гр. Кърджали ще бъде назначен медицински специалист за ареста. Към момента медицинското обслужване на задържаните се извършва от Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – гр. Кърджали. На всеки задържан се извършва първичен медицински преглед и при необходимост се търси ЦСМП. За стоматологична помощ задържаните се извеждат. Няма лица с хронични заболявания и на поддържаща терапия. Санитарно-хигиенните условия са добри, храната е на кетъринг с възможност за диетично хранене.

НПМ проведе интервюта със задържаните. Те не нямаха оплаквания за условията за живот в ареста, както и за отношението на персонала към тях.

3. Арест – гр. Смолян

Материални условия

Арестът в гр. Смолян е разположен в една и съща сграда със Затворническо общежитие (ЗО) „Смолян“. Капацитетът на ареста е за 21 лица. Килиите са 7 броя с по три легла във всяка. На етажа на ареста са обособени още 2 стаи за свиждания, баня, стая за разпити и лекарски кабинет. **НПМ оценява материално-битовите условия в ареста като добри.**

На проверяващия екип служебно стана известно, че се предвижда през 2020 г. арестът да бъде закрит, а лицата от територията на Област Смолян да бъдат задържани в Ареста – гр. Пловдив. **НПМ смята тази идея за нецелесъобразна поради две причини.** Първо, Област Смолян е специфична поради своите климатични

характеристики, особено през периода на зимния сезон. Това изключително много би затруднило транспортирането на задържаните лица. Второ, Съдебен район – Смолян включва не само трите съдилища в гр. Смолян (районен, окръжен и административен), но и още четири районни съдилища (Девин, Златоград, Мадан, Чепеларе). Довеждането на задържани лица до всяко едно от тези съдилища би било изключително трудно, времеемко и неоправдано от финансова гледна точка.

Медицинско обслужване

Към ареста има назначен лекар на граждански договор, който идва само когато го повикат. Едновременно с това в Медицинския център (МЦ) на ЗО „Смолян“, който се намира в същата сграда, работи лекар с фиксирано работно време и без проблеми може да обслужва и задържаните в ареста (средно 8 лица годишно), което е най-естествено за двете звена на едно ведомство, разположени в една сграда. За стоматологична помощ задържаните се извеждат в гр. Смолян.

От предоставените на НПМ медицински документи е видно, че в ареста се води Регистър на травматичните увреждания от 2016 г. За 2019 г. има регистриран един случай. Към момента на проверката в ареста имаше 3 лица. При направените интервюта нямаше оплаквания от медицинското обслужване и за лошо отношение на надзорно-охранителния състав към задържаните. Санитарно-хигиенните условия в ареста са добри.

НПМ смята за уместно да препоръча назначаването на медицински специалист за ареста.

4. Затворническо общежитие „Смолян“ към Затвор – гр. Пловдив

Материални условия

Затворническото общежитие „Смолян“ е на подчинение на затвора в гр. Пловдив. То е разкрито през 1997 г. и реално функционира от 1998 г. Сградата на общежитието е бивше управление на урановите мини в смолянския край.

Материалните условия могат да бъдат определени като добри. Капацитетът на общежитието е за 150 лишени от свобода (л. св.), като към 06.10.2019 г. имаше настанени 132 лица. Те се разпределят в двойни стаи със самостоятелен санитарен възел. **НПМ оценява изключително положително високата трудова заетост на л. св. (средно около 60 работящи).**

В ЗО „Смолян“ е реализирана и една стара идея на НПМ – затворническата лавка и мястото за свиждане с посетители да бъдат разположени на едно и също място. По данни както на л. св., така и на служители от надзорно-охранителния състав това значително облекчава процеса по провеждане на свиждания.

По отношение на служителите НПМ констатира, че в предходен период 2 щатни бройки от разписанието на общежитието са били прехвърлени към затвора в гр. Пловдив. Това налага командири на отделения и надзиратели да се занимават с неспецифични деловодни и счетоводни дейности. **НПМ смята, че този проблем следва да бъде решен от пенитенциарната администрация.**

Медицинско обслужване

Медицинският център е обезпечен с лекар, специалност „вътрешни болести“ на граждански договор. Според работния му график той посещава общежитието три пъти седмично. За стоматологичната помощ л. св. се извеждат в гр. Смолян. Има добра колаборация с ЦСМП – гр. Смолян, реагира се безпроблемно при повикване. В стационара към МЦ на общежитието е настанен л. св. – лекар, който при необходимост

се включва в медицинското обслужване на другите л. св. Медицинският център е обезпечен с медикаменти по номенклатурата определена от ГДИН. Голяма част от л. св. са с хронични заболявания и имат право на медикаменти по реда на НЗОК. Лекарят сподели, че има натиск върху него от л. св. за отпускане на напълно безплатни лекарства – те не желаят да доплащат за лекарствата, които им се полагат по рецепторна книжка на НЗОК, независимо че имат финансова възможност (работят). Имало е случай, при който лекарят сам е доплащал за лекарства на л. св. За изчистване на този проблем през 2018 г. ГДИН е изпратила до всички затвори Указания за осигуряване на лекарства, предписани на л. св. с рецептурна книжка за хронични болни.

НПМ още веднъж ще препоръча при постъпване на л. св. в място за лишаване от свобода да се обясняват правата и задълженията, които те имат като здравноосигурени лица в условията на пенитенциарната система, и това да се документира срещу подпис.

Лекарят сподели също, че от затвора в гр. Пловдив често им се разпределят и л. св. с тежки хронични заболявания, проблемни за медицинско обслужване, въпреки че в МЦ на затвора условията за л. св. са по-добри.

За 2019 г. РЗИ – гр. Смолян е посещавало ЗО два пъти за извършване на изследвания за ХИВ/СПИН и хепатит В/С.

НПМ проведените интервюта с л.св. настанени в МЦ на ЗО. Постъпи едно оплакване за храната – липса на яйца и плодове в менюто. Относно медицинското обслужване нямаше оплаквания от л. св.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА:

1. На територията на Съдебна палата – гр. Кърджали да бъдат обособени всички останали и липсващи към момента изискуеми помещения съгласно Наредба № 4 от 10 януари 2008 г. за правилата и нормите за безопасност и охрана при проектиране, строителство, реконструкция, модернизация и експлоатация на обектите на съдебната власт.
2. Извършването на необходимите ремонтни дейности на територията на Арест – гр. Кърджали.
3. Да се отмени заповедта, предвиждаща закриването на Арест – гр. Смолян.
4. В Арест – гр. Смолян да бъде назначен медицински специалист.
5. Да бъдат възстановени щатните бройки според предходното длъжностно разписание на Затворническо общежитие „Смолян“.
6. При постъпване на лишени от свобода в място за лишаване от свобода да се обясняват правата и задълженията, които те имат като здравноосигурени лица в условията на пенитенциарната система, и това да се документира срещу подпис.

**ХРИСТО АТАНАСОВ –
РЪКОВОДИТЕЛ НА ЕКИПА И
ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ В ДИРЕКЦИЯ
„НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ И ОСНОВНИ ПРАВА
И СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“**